

Centar za koordinaciju palijativne skrbi u Gradu Zagrebu

Centar za koordinaciju palijativne skrbi u Gradu Zagrebu predstavlja početak sustavnog razvoja palijativne skrbi u Zagrebu. Na Konsenzus konferenciji projekta *Zagreb-zdravi grad*, održanoj 2010. godine, palijativna je skrb prepoznata kao jedan od prioriteta i važnih područja djelovanja projekta. Tijekom niza edukacijskih radionica za izradu Plana za zdravlje Grada Zagreba, pod stručnim vodstvom prof. dr. Selme Šogorić i dr. sc. Aleksandra Džakule, osmišljen je pilot projekt *Centar za koordinaciju*. Cilj projekta bio je organizirati cjeloviti razvoj skrbi za neizlječivo bolesne građane i njihove obitelji. Centar je financiran od strane Gradskog ureda za zdravstvo i osnovan u sklopu Ustanove za zdravstvenu njegu u kući Zagreb.

Centar za koordinaciju palijativne skrbi započeo je s radom 2012. s dvije osnovne ideje: povezati i koordinirati sve udruge i organizacije koje pružaju neki oblik palijativne skrbi te bolesnicima osigurati dostupniju i cjelovitiju skrb pri kraju života, a obiteljima u žalovanju. Aktivnosti za ostvarivanje tih ciljeva bile su izrada web stranice www.palijativa.hr te Call-centar (01/ 4872-264), putem kojih bolesnici i obitelji mogu dobiti informacije te potražiti potrebnu pomoć. Nadalje, izradom obrazaca, kontaktima i redovitim sastancima počela se provoditi evidencija sudionika u palijativnoj skrbi. Aktivna i kontinuirana suradnja ostvarena je s Timom za palijativnu skrb Franjevačkog svjetovnog reda kojeg čine volonteri pod vodstvom socijalne radnice te Mobilnim timom Doma zdravlja Centar, kojeg čine medicinska sestra i liječnik. Povremena suradnja ostvarena je s Hrvatskom udrugom prijatelja hospicija, udrugom Krijesnica te Hrvatskom udrugom njegovatelja. Centar za koordinaciju također je započeo važnu aktivnost edukacije u palijativnoj skrbi putem radionica za članove obitelji, predavanja za profesionalce i laike te izradom i distribucijom letaka. Neizmerno važnu stručnu vrijednost Centar za koordinaciju dobio je zapošljavanjem voditelja Centra - medicinske sestre, magistre palijativne skrbi s iskustvom rada u Velikoj Britaniji. Prepoznavanje palijativnih bolesnika,

posjete u njihovom domu te cjelovito sagledavanje problema bolesnika i obitelji od strane medicinske sestre specijalizirane za palijativnu skrb, doprinijele su razvoju aktivnosti Centra u skladu sa stvarnim potrebama.

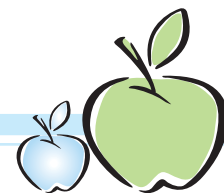
Već na samom početku rada Centra ukazala se potreba za ortopedskim pomagalicama koja bolesniku olakšavaju kretanje i podižu kvalitetu života, a članovima obitelji olakšavaju skrb o bolesniku. Danas u sklopu Centra za koordinaciju djeluje posudionica s više od dvjesto ortopedskih pomagala koja se besplatno posuđuju palijativnim bolesnicima. Nadalje, u organizaciji i koordinaciji skrbi o bolesniku i obitelji javlja se sve veća potreba za razvojem suradnje, kako profesionalaca i službi na različitim razinama zdravstvene zaštite, tako i suradnje među službama zdravstvene, socijalne i duhovne skrbi. Svakodnevnim kontaktom voditelja Centra za koordinaciju s profesionalcima raznih struka i službi, stvara se čvrsta mreža sudionika i multidisciplinarni pristup skrbi koji čine bazu i filozofiju palijativne skrbi.

Interdisciplinarni tim za palijativnu skrb Grada Zagreba najčešće čine Centar za koordinaciju, tim volontera i zdravstveni tim. Iako smješteni u različitim institucijama, zajednički djeluju u planiranju i provedbi skrbi za istog bolesnika i obitelj. Jedna od prepoznatih potreba doprinijela je formiranju grupa za podršku članovima obitelji. Centar za koordinaciju u suradnji s Timom za palijativnu skrb Franjevačkog svjetovnog reda jednom mjesečno organizira grupe za podršku članovima obitelji u brizi za bolesnika. Uz savjetovanje o konkretnim problemima od strane stručnjaka, obitelji međusobno pružaju podršku jedni drugima u teškim životnim trenucima. Također se jednom mjesečno organizira susret sjećanja za obitelji čijim je članovima bila pružena palijativna skrb. Ponovno zajednički, obitelji se prisjećaju svojih članova i međusobno dijele osjećaje gubitka, ali i podršku.

Centar za koordinaciju palijativne skrbi u Gradu Zagrebu – primjer dobre prakse u Strategiji razvoja palijativne skrbi u Hrvatskoj 2014.-2016.

Centar za koordinaciju palijativne skrbi u Gradu Zagrebu od svog osnutka sudjeluje u razvoju palijativne skrbi na nacionalnoj razini na dva načina. Ideja o potrebi za centrom za koordinaciju, u okviru radionica projekta *Zagreb-zdravi grad*, javila se u vrijeme početka razvoja strategije palijativne skrbi u Hrvatskoj. Tako je Centar za koordinaciju razvijao svoje aktivnosti uz podršku i smjernice osoba koje su sudjelovale u izradi nacionalne strategije, a kao pilot projekt preispitivao potrebu centra za koordinaciju u organizaciji palijativne skrbi u svakoj županiji. Centar za koordinaciju u Zagrebu svojim je djelovanjem potvrdio važnost takvog centra koji u skrbi za palijativnog bolesnika i njegovu obitelj, ne samo uključuje timove za palijativnu skrb i lokalne službe zdravstvene, socijalne i duhovne skrbi, već i povezuje bolničku i primarnu zdravstvenu zaštitu. Na taj način osigurava se kontinuirana skrb za bolesnika bez obzira na mjesto pružanja skrbi. U palijativnoj skrbi profesionalci, a ne bolesnik i obitelj, imaju ključnu ulogu u stvaranju kontakta s drugom službom i preuzimanja, a ne otpuštanja bolesnika kad on prelazi s bolničke skrbi na skrb u svome domu, ili drugoj ustanovi. Kao primjer dobre prakse Centar za koordinaciju u Zagrebu sudjeluje na različitim skupovima, radionicama i inicijalnim sastancima za razvoj palijativne skrbi u gradovima širom Hrvatske. Kako je Centar za koordinaciju uvršten u Nacionalnu strategiju za razvoj palijativne skrbi u Hrvatskoj 2014.-2016., prihvaćenu

od strane Vlade Republike Hrvatske kao obavezni minimalni standard u svakoj županiji, zagrebački Centar pruža podršku temeljenu na stručnom znanju i iskustvu tijekom dvije godine. Znanje i iskustvo voditeljice Centra također su doprinijele ulozi Centra za koordinaciju u Zagrebu u edukaciji o palijativnoj skrbi. Organiziraju se brojna predavanja i radionice u Zagrebu i Hrvatskoj za profesionalce različitih struka, učenike medicinskih škola, studente i volontere, kao i kontinuirane radionice kompetencija za profesionalce koji sudjeluju u pružanju palijativne skrbi u Zagrebu. Navedene aktivnosti grade suradnju s važnim stručnim tijelima u razvoju programa i sustavnog organiziranja edukacije u palijativnoj skrbi, Centrom za palijativnu medicinu, medicinsku etiku i komunikacijske vještine Medicinskog fakulteta u Zagrebu (CEPAMET), Hrvatskom komorom medicinskih sestara i Društvom za palijativnu medicinu HLZ. Važna uloga Centra za koordinaciju u

Zagrebu je i sudjelovanje u projektu KB Dubrava-prijatelj palijative. Cilj tog projekta organizirano je povezivanje razina zdravstvene zaštite u palijativnoj skrbi. Brojni susreti profesionalaca rezultiraju u sve boljoj suradnji pri preuzimanju bolesnika s bolničke na kućnu skrb. Također se u projektu razvio niz dokumenata i smjernica korisnih u radu s palijativnim bolesnikom i njegovom obitelji, kao i primjena timskog rada i učenja, ne samo bolničkih stručnjaka, već i kolega iz službi primarne zdravstvene zaštite i timova za palijativnu skrb u Zagrebu.

Uloga Centra za koordinaciju u budućnosti - mreža palijativne skrbi u Gradu Zagrebu

Palijativna skrb po svojoj je naravi kompleksna i interdisciplinarna te uključuje ne samo ublažavanje boli i drugih simptoma, već i psihosocijalnu i duhovnu skrb za bolesnika te podršku obitelji

tijekom bolesti i nakon smrti. Zato je nemoguće da takvu cjelovitu skrb, koja uključuje različite aspekte života cijele obitelji osigura samo jedan profesionalac, jedna služba ili jedna razina zdravstvene zaštite. Razvojem i dvogodišnjim radom Centra za koordinaciju stvara se sve šira mreža profesionalaca, volontera i službi koje se uključuju u organiziranu i timsku pomoć neizlječivim bolesnicima i njihovim obiteljima. Širenjem mreže, kao i svakodnevnim povećanjem broja bolesnika koji trebaju i traže pomoć, ukazuje se potreba za osnaživanjem Centra za koordinaciju te broja osoba koje sudjeluju u koordinaciji. Trenutno Centar za koordinaciju vodi jedna osoba dok je prema Nacionalnoj strategiji kao smjernici u razvoju palijativne skrbi Zagrebu potrebno pet do šest koordinatora s obzirom na broj stanovnika i njihove potrebe.

Grad Zagreb sa svojim specifičnim problemima i potrebama iziskuje pomnu razradu plana i mreže palijativne skrbi, kako na institucionalnoj razini, tako i izvan institucija, u domu bolesnika.

Centar za koordinaciju bi, u stvaranju potrebne mreže usluga i službi palijativne skrbi u Gradu Zagrebu, svakako trebao zadržati i učvrstiti svoju ulogu jezgre koja povezuje sve sudionike potrebne da bi se čovjeku na kraju života i njegovoj obitelji pružila skrb dostojna čovjeka.

Renata Marđetko mr.sc. palijativne skrbi

Koordinatorica Centra za koordinaciju palijativne skrbi u Gradu Zagrebu
renata.mardjetko@palijativa.hr